

Frásøgn úr Viet Nam. Triði partur:

Vietnamesiskur dani í Viet Nam

Kim Hai Nguyen er nú aftur í móðurlandi sínum, haðani hann flýddi fyri fimtan árum síðan. Hann arbeidir nú fyri eitt danskt felag, sum samskipar eina menningarætlan, ið er fíggað av dansku stjórnini

8. mai 1982. Hendan dag gloymir Kim Hai Nguyen ongantíð. Hann varð tá, saman við 173 øðrum flóttar-fólkum, tikin umborð á eitt danskt bingjaskip, eftir í trý samdøgur at hava ríktist í einum lítum báti í Suðurkinesiska havinum.

ORÐ OG MYNDIR :
KENNETH RASMUSSEN

Heimíð hjá vietnamesiskari familju

Søgan um Kim Hai byrjar tólvta januar í 1952, tá hann varð føddur í býnum Hué í Miðvietnam. Býurin, ið var høvudsstaður í Viet Nam í tíðarskeiðnum 1802-1945, sigst vera vakrastu býurin í Viet Nam.

Eftir at landið í 1954 varð bytt í tveir partar, varð Hué í sunnara partinum. Í Hué fór tann blóðugasti bardagin undir teimum sonnevndu Tetálopunum í Vietnamkrígunum fram.

Um kvøldið tann 31. januar 1968, meðan fólk um alt landið hátíðarhildu tað kinesiska nýggjarið, leyp norðurvietnamesiskir herurin, saman við Viet Congherinum, á meiri enn hundrad býir í Suður Viet Nam.

Álopini komu óvart á amerikansku sendistovuna í Saigon. Tær nógvu mótmælisgongurnar og tann vaksandi ónógdin millum fólk í USA fordi til at táverandi forsetin Lyndon B. Johnson, sum í mars í 1965 sendi ta fyrstu herdeildina til Vietnam, avgjörði ikki at stilla upp aftur.

Undir bardaganum um Hué, ið vardi í 25 dagar, doydu umleið tiggjutúsund sivilfólk, umframt fleiri túsund hermenn.

Tet-álopini vóru orsök til at amerikanska fólk íð av álvara byrjaði at mótmæla amerikansku luttøkuni í Vietnamkrígunum. Eftir í fleiri ár bert at hava hoyrt at teirra hermenn fóru at vinna, sóu tey í sjónvarpi, hvussu norðurvietnamesiskir herurin undir Tet-álopunum

lættliga fekk ræði á økinum úttan um amerikansku sendistovuna í Saigon. Tær nógvu mótmælisgongurnar og tann vaksandi ónógdin millum fólk í USA fordi til at táverandi forsetin Lyndon B. Johnson, sum í mars í 1965 sendi ta fyrstu herdeildina til Vietnam, avgjörði ikki at stilla upp aftur.

Amerikanskt felag

At Kim Hai eitur Nguyen (úttalast «nyen») til eftirnavn er ikki so lógið, tí helvtin av øllum vietnamesarum hevur hetta eftirnavnið.

Kim Hai tók prógv í eivnafrøði á lærða háskúlanum í Hué í 1974. Eftir lokna útbúgving arbeiddi hann hjá einum amerikanskum ráðgevandi felagi, sum millum annað stóð fyri vegagerð í Suður Viet Nam.

Men eftir at Norður- og Suður Viet Nam vóru lögð saman í 1975, og amerikumeninir noyddust at rýma, gjørdist Kim Hai arbeidsleysur. Í 1977 fekk hann arbeiði á eini málningaverksmiðju í Saigon, ið nú æt Ho Chi Minh Býur.

»Tann nýggja, kommunistiska leiðslan á verksmiðjunum dugdi ikki at styra teirri amerikansku tøkuni,« sigur Kim Hai og flennir hjartaliga.

Fram til 1980 var hann arbeiðsleiðari á verksmiðjunum. Samstundis framleiddi hann eitt sindur av sápu heima við hús.

»Vit vóru væl fyri fíggarliga, men vit høvdu einki frælsi. Skuldi tú vitja vinir í einum øðrum býi, mátti tú søkja um loyvi. Kommunistaflókkurin stýrði øllum.

Vit høvdu onga framtíð í Vietnam,« sigur Kim Hai. Kim Hai byrjaði nú at hugsa um at flýggja saman við konuni og dóttir teirra. Eftir at hava givið einum manni, ið segði seg eiga ein bát, trý gullstykki, søkti Kim Hai um fri frá arbeiðnum í tvær vikur. Hetta var í apríl í 1980. Men tað vísti seg at maðurin hevði snýtt tey og fleiri onnur, ið eisini ætlaðu at flýggja.

»Ált var jú loyniligt, so einki nyttaði at melda mannin til lögregluna. Eg noyddist tí aftur til arbeiðis eftir tær tvær vikurnar,« sigur Kim Hai. Hann gjørdist nú varastjóri á verksmiðjunum.

Onnur royndin

Í maj í 1982 kemur ein kvinna á verksmiðjunum og spyr, um hon kann fáa fri í eina viku. Tá hetta ikki var vanligt, spyr Kim Hai um hon ætlaði at flýggja. Um so var ætlaði hann sær við. Seinnapartin sama dag hevði Kim Hai aftur gildið við trimum gullstykkjum. Hesaferð skuldi hann einsamallur avstað, og síðan seinni royndin at hjálpa konuni og dóttirini at flýggja.

Um náttina fór báturin oman eftir Saigonánni og helt til havs. Báturin var fimtan metrar langur og tveir metrar breiður, og í honum vóru 174 fólk, sum øll vónaðu at fáa eina betri tilveru aðrastaðni í heiminum. Í trý samdøgur vóru tey í bátinum úttan mat og drekka. Tey sóu átta skip, ið øll sigldu fram við teimum.

»Eg hevdi gjørt mær greitt, at eg skuldi doyggja,« sigur Kim Hai álvarsamur.

Tað nýggjunda skipið, sum var Cecilie Mærsk, stæðaði. Skiparin rópti niður í bátin, at ein persónur skuldi koma umborð at tosa við seg. Tá Kim Hai var tann einasti í bátinum, ið dugdi enskt, fór hann umborð á Cecilie Mærsk. Hann greiddi frá hvaðani tey komu, og umleið hvussu nógv fólk vóru í bátinum. Skiparin setti seg í samband við dansku sendistovuna í Singapore, ið gav loyvi til, at øll flóttarfólkini kundu verða tikin umborð á danska skipið. Skiparin bað síðan Kim Hai fara niður í bátin eftir sínum landsmonnum.

»Eg noktaði, tí nú var eg bjargaður, so í staðin rópti eg niður teirra, at tey kundu koma umborð,« sigur Kim Hai. Skiparin segði teimum at tað var í evstu løtu at tey vóru tikin upp, tí eitt óveður var á veg.

Tá skipið kom til Singapore vóru flóttarfólkini koyrd til eina flóttarfólka-legu, har tey búðu í triggjar mánaðir. Haðani fekk Kim Hai skipað fyri at konan og dótturin kundu flýggja við einum báti ein mána seinni.

»Báturin sakk, og øll sjeiti fólkini druknaðu,« sigur Kim Hai við einum syrgnum eynabráði. Eftir triggjar mánaðir í Singapore, kundu flóttarfólkini velja um tey skuldu fara til USA, Australia, Frankríki ella Danmark, ið vóru tey einastu londini, sum vildu taka imóti teimum. Kim Hai valdi Danmark tí at tað var eitt danskt skip, ið bjargaði teimum.

Aftur til Vietnam

Í august í 1982 kom hann til Danmarkar, har hann ar-

beiddi í eini flóttarfólka-legu, meðan hann samstundis lærði seg danska málið.

Í 1983 byrjaði Kim Hai at lesa til skipsverkfrøðing og varð liðugur við hesa útbúgving í 1987. Í hesum tíðarskeiðnum giftist hann við eini vietnamesiskari kvinnu, sum eisini var flýdd úr heimlandinum.

Kim Hai arbeiddi á eini danskari skipasmíðju í nøkur ár, áðrenn hann fekk starv á eini teknistovu, ið millum annað arbeidir við menningarætlanum í fjareystri og aðrastaðni.

Tá hann fekk í boði at fara til Viet Nam at arbeiða í eina tíð, ívaðist hann ikki í at taka av tilboðinum. Fyri fyrstu ferð síðan hann flýddi, kundi hann fara at vitja familjuna, sum framvegis býr í Hué.

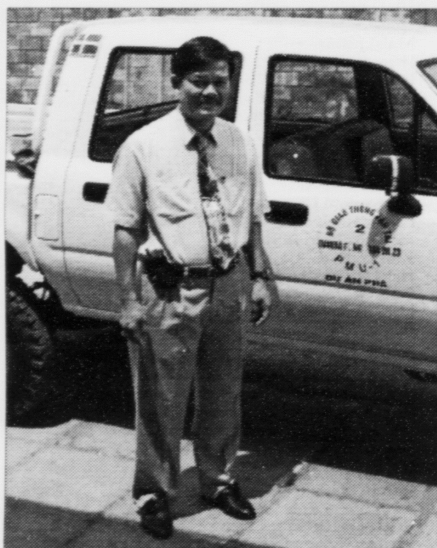
Nógv er broytt

Spurdur, um hetta er tað Viet Nam, ið hann hevði væntað at sæð, sigur hann, at hann hevði væntað at sæð eitt land í frangongd, og at tað eisini er hent nógv í hesi fimtan árin. Hann leggur afturat, at livikorini eru væl betri enn hann hevði ímyndað sær, men at munurin millum rík og fátæk er vordin størri.

Í Vietnam livir helvtin av teimum 80 milliónum fólkunum undir hungursmarkinum, ið er ein amerikanskur dollari um dagin. Kim Hai sigur, at tað ikki er nokk at stjórnmenn hefur økt tað fíggarliga frælsið. Teir mugu eisini geva fólkunum politískt frælsi, og hann vónar, at teir ungu politikarnir, ið bert hava upplivað frangongd í landinum fara at skunda undir arbeiðið fyri fleirflokaskipan. Hann sigur at fólk, ið hava upplivað so nógv kríggj og so nógv reyð, eru nøgd bert tey hava tak yvir høvdið og mat í munnin. Hetta er helst ein av orsøkunum til at fólk í Vietnam ikki eru serliga ónøgd við verandi politisku skipanina.

Tá arbeiðið í Vietnam er liðugt næsta summur, fer Kim Hai, saman við konuni og teimum trimum børnunum, aftur til Danmarkar.

»Eg vóni at kunna venda heim aftur til Vietnam at búgva, áðrenn eg verði alt ov gamal,« sigur Kim Hai at enda.

Kim Hai Nguyen er aftur í Viet Nam eftir 15 ár í útlegd